EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 29.11.2013
COM(2013) 845 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Sammanfattande rapport om övervakningen och utvärderingen av Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

Sammanfattande rapport om övervakningen och utvärderingen av Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram

1. INLEDNING

Europeiska kommissionens Kol- och stålforskningsfond, nedan kallad *fonden*, inrättades 2002 för att stödja konkurrenskraften i EU:s kol- och stålsektorer. Utgångspunkten var fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, som upphört att gälla. Under sina elva verksamhetsår har fonden delfinansierat forsknings-, pilot- och demonstrationsprojekt med sammanlagt omkring 600 miljoner euro (normalt 55 miljoner euro per år), som gått till industrier, universitet och forskningscentrum.

Kommissionen har nyligen, i enlighet med artikel 38 i den rättsliga grunden för fonden (rådets beslut 2008/376/EG)[1], genomfört en övervakning av forskningsprogrammet och en utvärdering av de förväntade vinsterna. En expertkommitté bestående av oberoende experter utsågs för dessa två uppgifter.

Syftet med övervakningen var att övervaka genomförandet av programmet sedan 2002, inklusive alla operativa aspekter, och utfärda rekommendationer för framtida förbättringar och eventuell förenkling av gällande förfaranden. Övervakningsrapporten offentliggjordes 2013 i elektronisk form på fondens webbplats[2], i enlighet med punkt 1 i artikel 38 ovan.

Övervakningen genomfördes sedan projekt som delfinansierats av fonden mellan 2003 och 2010 slutförts, för att de kvalitativa och kvantitativa fördelarna för samhället och sektorerna i fråga skulle kunna bedömas. Utvärderingsrapporten och den tekniska bilagan offentliggjordes 2013 i elektronisk form på fondens webbplats[2], i enlighet med punkt 2 i artikel 38 ovan.

Efter samråd med Kol- och stålkommittén beslutades att en kombinerad övervaknings- och utvärderingsrapport skulle offentliggöras på papper och i elektronisk form. Den slutliga kombinerade rapporten offentliggjordes följaktligen av Europeiska unionens publikationsbyrå i september 2013 och finns tillgänglig för allmänheten på internet via EU Bookshop.[3]

2. METOD

För att fastställa de administrativa och ekonomiska ramarna för övervakningen och utvärderingen inrättade kommissionen i oktober 2010 en intern styrkommitté ledd av Alan Haigh, fondens enhetschef. I enlighet med artikel 38.3 och artikel 39 i den rättsliga grunden för fonden, och efter samråd med Kol- och stålkommittén 2010, inrättades 2011 en expertkommitté bestående av oberoende externa experter som skulle biträda kommissionen i denna uppgift. Expertkommittén leddes av Prof. Dr.-Ing. Carl-Dieter Wuppermann, och de övriga ledamöterna var högt kvalificerade experter som valdes ut inom kol- och stålsektorerna

---

1 EUT L 130, 20.5.2008, s. 7.

2 http://cordis.europa.eu/coal-steel-rtd/home_en.html

3 *Monitoring & Assessment Report of the Research Programme for the Research Fund for Coal & Steel*. Europeiska kommissionen, GD Forskning och innovation. © Europeiska unionen, 2013. ISBN 978-92-79-29742-7, URL http://dx.doi.org/10.2777/11062

och utnämndes på förslag från de rådgivande grupperna för kol och stål (den rådgivande gruppen för kol, CAG, och den rådgivande gruppen för stål, SAG).

Expertkommittén utarbetade en uppsättning direktiv för både övervakningen och utvärderingen och fastställde en metod som innefattade utformning av ett långt och ett kort frågeformulär och en rad besök på plats av högt kvalificerade rapportörer. Vid sitt möte 2011 godkände Kol- och stålkommittén direktiven och den övergripande metod som föreslagits.

Med hjälp av ordförandena och de övriga ledamöterna av de tekniska grupperna analyserades samtliga 198 projekt som slutförts mellan 2003 och 2010, för att få en överblick över de viktigaste resultaten. En undergrupp på 78 projekt identifierades som de projekt där vinsterna sannolikt skulle kunna kvantifieras. Av dessa gjordes 46 projekt till föremål för ingående analys, vilket innefattade tekniska besök och ett långt frågeformulär (närmare uppgifter om dessa utvärderingar finns i bilagan till utvärderingsrapporten). Slutligen valdes en undergrupp på 23 projekt ut för kvantifiering av faktiska och potentiella vinster för stödmottagaren respektive sektorn.

De preliminära resultaten redovisades vid Kol- och stålkommitténs möten 2012 och 2013. En konferens hölls i Luxemburg den 19–20 september 2012 för att presentera övervakningsrapportens slutsatser för en större publik och högtidlighålla tioårsdagen av den första förslagsomgången för fondens forskningsprogram.

3. HUVUDSAKLIGA RESULTAT AV ÖVERVAKNINGEN

Den främsta rekommendationen till följd av övervakningen var att behålla det generella tillvägagångssätt som tillämpats sedan Kol- och stålforskningsfonden bildades 2002 och sågs över 2008. Närmare bestämt rekommenderades följande:

- Forskningsprogrammet bör fortsätta att vara ett industriorienterat sektorsprogram med oförändrade forskningsmål, eftersom målen anses ha stor relevans för den europeiska kol- och stålindustrin och vara förenliga med den framtida utvecklingen inom båda sektorerna.
- Dagens huvudsakliga genomförandeprocesser bör bibehållas, t.ex. reglerna om budgetens fördelning på sektorerna, andelen för godkända projekt (forskningsprojekt, pilot- och demonstrationsprojekt, kompletterande åtgärder) och reglerna för deltagande. Principen att partner från länder utanför EU får medverka i projekt men inte får beviljas finansiering bör behållas.

Samtidigt föreslogs även en förstärkning av vissa aspekter för att förbättra fondens nuvarande metoder. Bland annat rekommenderades följande: om möjligt en bättre harmonisering av programmets tekniska underområden (tekniska grupper), förbättring av kriterierna för utvärdering av inlämnade förslag, en mer omfattande användning av elektroniska verktyg (t.ex. för inlämning och distansbedömning av förslag), förstärkning av spridningsåtgärder både under projektens livstid och sedan slutrapporten utarbetats, främjande av pilot- och demonstrationsprojekt. Dessa rekommendationer kräver generellt sett inte någon väsentlig ändring av forskningsprogrammets art, omfattning eller allmänna princip.

Till följd av rekommendationerna har särskilda åtgärder vidtagits, bl.a. följande:

- Fullständigt införande 2013 av ett system för elektronisk inlämning av förslag som medger distansläsning och en första bedömning av oberoende externa experter. Det system som används är kompatibelt med verktygen för elektronisk inlämning inom Horisont 2020, vilket ökar synergieffekterna mellan fondens och ramprogrammets genomförande.
- En översyn av utvärderingskriterierna genomfördes med biträde av de rådgivande grupperna för kol och stål (den rådgivande gruppen för kol, CAG, och den rådgivande gruppen för stål, SAG). Det resulterade i en förbättrad uppsättning utvärderingskriterier för forsknings-, pilot- och demonstrationsprojekt, som redan används för 2013 års utvärdering.
- En översyn av räckvidden och utvärderingskriterierna för programmets kompletterande åtgärder, för att öka spridningen och effekterna av projektresultaten. Ett utkast till förslag finns på dagordningen för de rådgivande gruppernas kommande möten.
- Ett utkast till förslag om att harmonisera räckvidden för och storleken hos vissa kritiska tekniska grupper diskuteras för närvarande av ledamöter i de rådgivande grupperna och de tekniska grupperna, European Steel Technology Platform (ESTEP) och kommissionens avdelningar.

4. HUVUDSAKLIGA RESULTAT AV UTVÄRDERINGEN

Vid utvärderingen identifierades både kvalitativa och kvantitativa vinster till följd av slutförda projekt som delfinansierats av fonden.

4.1 Kvalitativa vinster

Resultaten av mer än 500 frågeformulär, med mycket hög svarsprocent, gav en antydan om de huvudsakliga kvalitativa vinsterna enligt intressenternas uppfattning. Dessutom analyserades samtliga 198 projekt som slutförts mellan 2003 och 2010 av tekniska experter, med syftet att få en överblick över de viktigaste resultaten.
Till att börja med identifierades de viktigaste projektresultaten (figur 1). Det konstaterades att projekten ger resultat i form av ökad kunskap och även, i mindre utsträckning, resulterar i rekommendationer, nya processer och metoder, numeriska modeller, nya lösningar och produkter och mätanordningar.

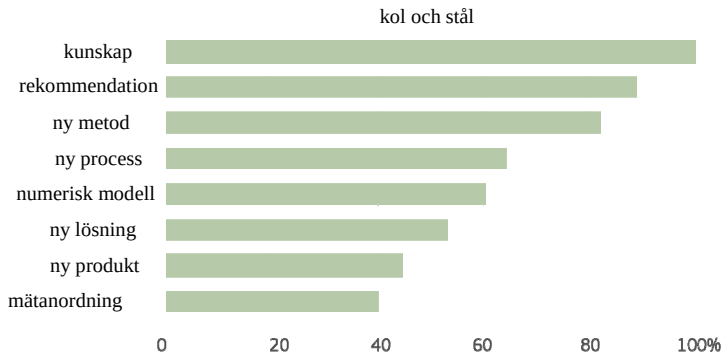

Figur 1. Projektresultat i förhållande till andel analyserade projekt.

Därefter identifierades de kvalitativa vinster som genererats av dessa resultat enligt följande.

Vinster för stödmottagarna och sektorerna:

- Ny kunskap och möjligheter till expertnätverk som omfattar både industrin, den akademiska världen och utbildningsvärlden.
- Finansiella vinster och andra ekonomiska fördelar som effektivt bidrar till den ekonomiska hållbarheten och konkurrenskraften inom industrin i fråga.
- Utveckling av nya processer, nya lösningar och nya produkter, vilket säger något om fondens effekter när det gäller att främja innovation och dess praktiska tillämpning inom industrin. Uppföljningsinvesteringar rekommenderas för att ytterligare förbättra resultatutnyttjandet i sektorerna.

Vinster för samhället:

- Vid sidan av kunskapsökningen anses projekten i hög grad stärka Europas konkurrenskraft genom nya och hållbara tekniker, produkter och lösningar.
- Andra vinster för samhället härrör från förbättringar i fråga om hälsa, säkerhet och arbetsförhållanden och från minskningen av kol- och stålindustrins miljöavtryck.

En effektiv resultatspridning är under alla omständigheter avgörande för att de potentiella vinsterna ska kunna utnyttjas och för en stärkt kunskapsutveckling även utanför kol- och stålsektorerna (andra industrisektorer, kunder, små och medelstora företag, den akademiska världen och forskningscentrum, allmänheten osv.).

4.2 Kvantitativa vinster

Utvärderingen av de huvudsakliga kvantitativa vinsterna gjordes för 23 slutförda projekt eller projektkluster som delfinansierats av fonden med 31 miljoner euro och valts ut som projekten med de mest direkta och tydligaste ekonomiska vinsterna för stödmottagarna (även andra projekt uppvisade vinster men de var svårare att kvantifiera). De ekonomiska vinster som analyserades bestod i ökad produktivitet, nya eller förbättrade marknadsandelar och minskade kostnader. Däremot beaktades inte företagens extra kostnader för att tillvarata de vinsterna (en fullständig lönsamhetsanalys ingick inte i utvärderingen).

De faktiska vinsterna för de berörda stödmottagarna uppskattades till nästan 103 miljoner euro per år. Den siffran har bekräftats till fullo av projektens industripartner och visar att 1 miljon i delfinansiering från fonden i genomsnitt för de 23 projekten resulterade i ekonomiska vinster på 3,3 miljoner euro per år.

I rapporten beskrivs också en förenklad modell för bedömning av ackumulerade vinster under en längre tidsperiod. Enligt den modellen – fortfarande med de 23 utvalda projekten som referens – har de totala ackumulerade vinsterna för projektpartnerna uppskattats till omkring 400 miljoner euro. Denna siffra är visserligen en prognos och tar inte hänsyn till investeringar, men den säger något om projektens potential att generera stora vinster över tid.

Slutligen gjordes, på grundval av expertkommitténs försiktiga antaganden, en uppskattning av de potentiella totala vinster som skulle kunna genereras om resultaten av de 23 utvalda projekten spreds till alla relevanta industrier i de europeiska kol- och stålsektorerna. De totala årliga potentiella vinsterna uppskattades i detta fall till 684 miljoner euro inom de olika produktionsområdena, såsom framgår av figur 2. I förhållande till fondens normala årsbudget på 55 miljoner euro motsvarar detta en potentiell multiplikatoreffekt på 12,4 euro i vinst för varje euro som fonden spenderar. Det visar tydligt att forskningsprogrammet är ett instrument

som kan bidra till innovation och konkurrenskraft inom de europeiska kol- och stålsektorerna som helhet, inte bara för enskilda stödmottagare.

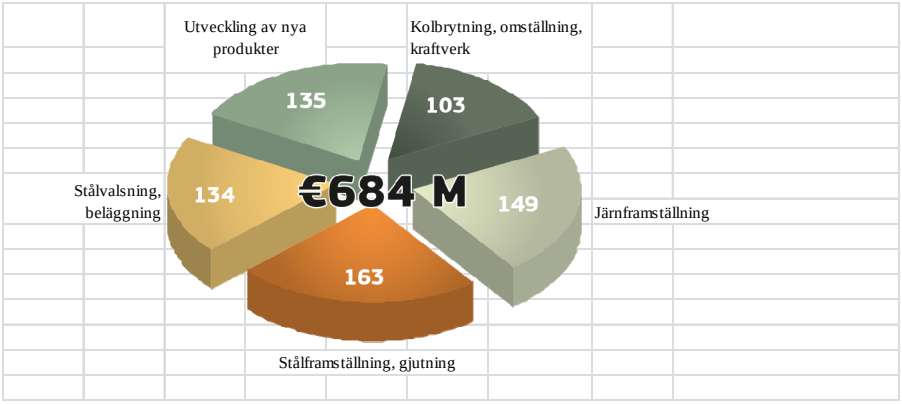

Figur 2. Potentiell vinst på 684 miljoner euro per år genom fondens årliga finansiering på 55 miljoner euro för olika produktionsområden inom kol- och stålsektorerna

Rapporterna om övervakningen och utvärderingen av fondens program visar att programmet är ett unikt och effektivt instrument för att stödja den europeiska kol- och stålindustrins konkurrenskraft.

5. SLUTSATSER

De viktigaste resultaten kan sammanfattas enligt följande.

- Inga väsentliga ändringar av programmet är nödvändiga. Dess industriorienterade karaktär och huvudsakliga verksamhetsbestämmelser bör bibehållas.
- Kvalitativa vinster har identifierats för både stödmottagarna, kol- och stålsektorn och samhället. De består främst i ny kunskap, nya processer och produkter, ekonomiska vinster och förbättrade arbetsförhållanden.
- Kvantitativa vinster har uppskattats närmare för 23 utvalda projekt, och uppskattningen visar att varje euro i delfinansiering från fonden har gett 3,3 euro i ekonomiska vinster för stödmottagarna.
- Prognoser för samtliga kol- och stålsektorer har visat den enorma potentialen för utnyttjande av de tekniska och vetenskapliga resultaten av projekt inom ramen för fonden. Enligt prognoserna skulle resultaten, om de tillämpades i stor skala på europeisk nivå, kunna leda till ekonomiska vinster på 684 miljoner euro per år. Med en normal årsbudget för fonden på omkring 55 miljoner euro motsvarar detta en potentiell multiplikationsfaktor på 12,4.

Att döma av denna analys tycks Kol- och stålforskningsfonden helt och hållet fullgöra sitt uppdrag enligt artikel 2 i den rättsliga grunden, som gäller antagande av Kol- och stålforskningsfondens forskningsprogram (rådets beslut 2008/376/EG). Programmet ska vara ett instrument för att ”stödja konkurrenskraften i EU:s sektorer med anknytning till kol- och stålindustrin”, bidra till innovation och därmed ”komplettera den verksamhet som bedrivs i medlemsstaterna och inom EU:s övriga forskningsprogram”, t.ex. sjunde ramprogrammet och det kommande Horisont 2020.